

Фісуненко Павло Анатолійович
*доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри девелопменту нерухомості,
фінансів, обліку та маркетингу,
Навчально-науковий інститут*
*«Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
Українського державного університету науки і технологій*

Вакулич Марія Михайлівна
*кандидат економічних наук, доцент, докторант,
Навчально-науковий інститут*
*«Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
Українського державного університету науки і технологій*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-498-9-10>

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ КЛІМАТОМ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ РЕВІТАЛІЗАЦІЇ

Наростання диспропорційності й нерівномірності світових бізнес-процесів, диференціація у рівнях розвитку держав внаслідок посилення нееквівалентності міждержавного обміну, свідоме обмеження державами-технологічними лідерами дифузії технологічних здобутків та загострення конкурентної боротьби за фактори виробництва і розподіл світових ринків є об'єктивними реаліями сьогодення. Здобутки і прогалини глобалізації диференційовано екстраполюються на національне підґрунтя в залежності від рівня конкурентоспроможності і стійкості національних економік, що визначається ефективністю державного менеджменту. Проблема досягнення стійкого зростання економіки України вимагає активізації інвестиційних процесів, переорієнтації з поточного управління і регулювання на довгострокове стратегічне планування. Як свідчить вітчизняна практика, розроблення стратегій розвитку

окремих видів і сфер діяльності не забезпечує їх збалансованості за ресурсами, часом, пріоритетами. Тому, необхідно розробити комплексний механізм державного регулювання інвестиційного клімату в економіці України.

У рамках проведеного дослідження виявлено, що інвестиційний процес є лише однією зі складових рівнів управління інвестиційним кліматом, а, тому, не відтворює комплексної картини регулювання інвестиційного клімату в економіці України. Крім того, розглядаються лише складові макро- та мікрорівня, ігноруючи при цьому рівні управління інвестиційним кліматом на мезорівні національної економіки, а також їх взаємозв'язок. Вищевикладене формує нагальну необхідність аналізу інвестиційного процесу в межах цілісного підходу, що дозволить визначити місце та значення процесу залучення інвестицій як в окремій сфері ведення бізнесу, так і стосовно взаємозв'язку рівнів управління інвестиційним кліматом у національній економіці на макро-, мезо- та мікрорівнях. Головним питанням, у рамках розробки комплексної схеми взаємозв'язку рівнів управління інвестиційним кліматом на макро-, мезо- та мікрорівнях, є пошук відповіді: чим мають можливість управляти органи державної влади, а також вітчизняні та іноземні інвестори на різних рівнях формування інвестиційного клімату. Проведений аналіз засвідчив, що основоположним є макрорівень національної економіки, оскільки є своєрідною базою для формування інвестиційного клімату на інших рівнях. Відтак, за результатами проведеного наукового дослідження, виокремлюємо п'ять основних рівнів управління інвестиційним кліматом у національній економіці, а саме:

- 1) інвестиційний процес;
- 2) інвестиційна сфера;
- 3) інвестиційна привабливість;
- 4) інвестиційний пріоритет;
- 5) інвестиційна політика держави.

Проаналізуємо детальніше кожен з п'яти рівнів управління інвестиційним кліматом. Перший рівень управління інвестиційним

кліматом – це інвестиційний процес. Інвестиційний процес включає в себе такі складові, як: інвестиційне середовище, інвестиційна діяльність, інвестиційна поведінка, об’єкти та суб’єкти інвестиційної діяльності. Активізація інвестиційних процесів неможлива без забезпечення мотивації інвесторів щодо вкладання ресурсів. Така мотивація може здійснюватися через останню стадію інвестиційного процесу – отримання результату у вигляді певного ефекту: економічного або соціального. Завдяки цьому формується наступний рівень управління інвестиційним кліматом – інвестиційна сфера. Інвестиційна сфера прямо впливає на формування інвестиційної привабливості в державі, а тому є одним зі складових рівнів управління інвестиційним кліматом у національній економіці. Серед причин низької інвестиційної привабливості України можна назвати відсутність необхідних ринкових інституцій, що покликані забезпечити стабільне функціонування правової системи, що гарантує права власності, дотримання контрактних зобов’язань, дієвість антимонопольного законодавства й інше.

Відсутність історичних традицій, що визначають правила і норми поведінки економічних суб’єктів, також перешкоджають прийняттю інвестиційних рішень. Формування інституціональної інфраструктури в Україні включає створення законодавчої і нормативної бази, забезпечення рівних економічних можливостей для вітчизняних і закордонних інвесторів, утворення спеціальних органів, що координували б інвестиційну інфраструктуру на всіх рівнях, від регіонального до міждержавного, – Консультативної ради іноземних інвестицій, Ради незалежних експертів з питань іноземних інвестицій, Агентства інвестиційного сприяння. Робота цих органів повинна підвищити привабливість української економіки для іноземних інвесторів, прискорити просування інвестиційних проєктів з моменту їхнього розгляду і до реалізації, а, отже, сприяти взаємодії всіх рівнів управління інвестиційним кліматом в національній економіці. Ключові пріоритети залучення іноземних інвестицій в економіку України можуть бути такі, як:

1. Секторові пріоритети. Для досягнення стабільного економічного зростання, інвестиційні ресурси повинні бути спрямовані у ті сектори національної економіки, які забезпечують максимальний економічний ефект та підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Найкращою довгостроковою альтернативою може стати впровадження промислової політики з систематичним залученням іноземних технологій.

2. Технологічні пріоритети. Для національної економіки важливим є формування кінцевого циклу виробництва готової продукції. Саме обсяг виробництва кінцевої продукції впливає на кількісні характеристики економічного зростання України. Тому, важливим напрямком вкладення іноземних інвестицій повинні стати технології ресурсозбереження, зокрема енергозбереження.

3. Пріоритети регіонального розвитку. На сьогоднішній день розподіл іноземних інвестицій є нерівномірним – більше 50% всіх іноземних інвестицій спрямовано у Київську область. Тому, необхідна стратегія, яка спрямована на використання ресурсного потенціалу всіх регіонів.

4. Інституційні пріоритети. Необхідність вироблення в Україні комплексу заходів, спрямованих на боротьбу із зловживаннями та на залучення іноземних інвестицій відповідно до встановлених у державі пріоритетів розвитку.

Останнім параметром формування інвестиційного клімату економіки України є інвестиційна політика. Головною метою реалізації державної інвестиційної політики, на сучасному етапі розвитку економіки України, є забезпечення економічної стабільності держави, що є можливим лише за умов активізації обсягів залучення додаткового інвестиційного капіталу у пріоритетні сектори національної економіки, які мають забезпечувати прогресивні технологічні зміни в промисловості та модернізувати технічний стан виробництва, пристосовуючись до викликів зовнішнього середовища. При реалізації системної державної інвестиційної політики важливим є її узгодження на регіональних рівнях, на яких мають враховуватися перспективи розвитку

територіальних одиниць з їх специфічними особливостями. На державному рівні повинні здійснюватися заходи підтримки збалансованості розвитку економіки України та перехід її до нового якісного стану з найменшими витратами.

В рамках цього, пріоритетне значення набуває саме формування комплексної моделі управління інвестиційним кліматом в національній економіці, що є запорукою створення моніторингу стану інвестиційного клімату в національній економіці та пошуку шляхів оптимізації управління інвестиційним кліматом в економіці України. Оцінювання інвестиційного клімату, як передумова прийняття відповідних управлінських рішень в інвестуванні національної економіки перетворюється на окремий інструмент управління, що сприяє досягненню збалансованого розвитку. У перспективі його здійснення дозволить не лише оцінити реальний стан інвестиційного клімату в економіці України, а й визначити доцільність інвестування, розробити ефективні управлінські рішення відповідно до сформованих умов.